

МОДЕЛІ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Петриняк Уляна Ярославівна

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки,
підприємництва та управління підприємствами
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара*

Лисенко Дар'я Володимирівна

*студентка
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара*

Сучасна нестабільна ринкова ситуація додає складність у прогнозування результатів діяльності підприємств, а ліквідність є вирішальним фактором забезпечення поступового розвитку підприємств та успішної подальшої діяльності. Саме це вимагає надання якісної та актуальної інформації про фінансовий стан підприємства та рівень його фінансового потенціалу.

На Заході, а також в Китаї є багато різноманітних моделей оцінки ймовірності банкрутства. Слід зазначити, що треба виділити різні моделі, такі як економіко-математичні, експертні, штучні інтелектуальні системи, оцінки фінансового стану. Гнучка система фінансового управління повинна своєчасно реагувати на будь-які зміни в його діяльності, що особливо важливо в умовах української фінансової кризи, яка практично неможлива без використання ефективних методів оцінки ризиків банкрутства.

Часто вживаними моделями визначення ймовірності банкрутства в Україні є модель PAS-коефіцієнта, модель Альтмана, модель Спрінгейта та модель Ліса.

Новизна наукових досліджень полягає в наданні багатьох матриць оцінки таких параметрів, як фінансова стійкість та фінансовий потенціал підприємств за моделями розрахунку ймовірності банкрутства Е. Альтмана та О.О. Терещенка.

Щоб запезпечити стабільне функціонування підприємства при умовах кризи та загалом складної макроекономічної ситуації, підприємствам необхідно виконати не тільки аналізування поточного фінансового стану але й діагностування щодо можливого банкрутства в майбутньому.

Порівняння моделей ймовірності банкрутства

Моделі	Переваги	Недоліки
Двофакторна модель Альтмана	Простота розрахунку; можливість застосування під час проведення зовнішнього аналізу на основі бухгалтерського балансу.	Відсутність розгляду впливу показників, що характеризують ефективність використання ресурсів, ділову та ринкову активність тощо; відсутність розгляду обліку галузевої та регіональної специфіки функціонування суб'єктів економіки.
П'ятифакторна модель Альтмана	Простота розрахунку; можливість поділу аналізованих компаній на потенційних банкрутів та небанкрутів; висока точність розрахунків.	Неможливість використання в українських умовах (не враховує українські особливості економіки); складність інтерпретації підсумкового значення; залежність точності розрахунків від вихідної інформації; заснування на застарілих даних.
Модель Р. Таффлера і Г. Тішоу	Спрошеність розрахунків та висока точність прогнозу ймовірності банкрутства компанії, що пов'язано зі значною кількістю проаналізованих компаній.	Обмеження сфери застосування (тільки для акціонерних товариств, акції яких активно торгуються на фондовому ринку; неможливість використання в українських умовах; залежність точності розрахунків від вихідної інформації).
Модель Бівера	Використання показника рентабельності активів та винесення судження про терміни настання банкрутства підприємства.	Відсутність підсумкового коефіцієнта, складність інтерпретації підсумкового значення; залежність точності розрахунків від вихідної інформації; неможливість використання в українських умовах (не враховує українські особливості економіки).
Модель Спрінгейта	Демонстрування достатнього рівня надійності прогнозу, точність близько 90%.	Створена для підприємств США й Канади з метою оцінювання; спостерігається досить висока кореляція; не підходить для економіки України.
Модель Терещенка	Врахування специфіки діяльності суб'єктів; охоплення незначної кількості показників; доступність інформації, необхідної для розрахунку.	Недостатній рівень обґрунтованості показників та їх нормативних значень; можливість застосування тільки для окремих підприємств; великий інтервал невизначеності.

Дискримінантний аналіз – це систематичний примітивний інструмент для запобігання банкрутства. Це розрахунок інтегрального показника на основі економіко-статистичних розрахунків. Найбільшою перевагою дискримінантного аналізу є те, що він забезпечує високу точність результатів з простою і послідовною системою розрахунків і

необхідною інформацією для поведінки, яка міститься в основній формі звіту. Вони теж передбачають оцінити рівень ризику компанії. А недоліками цих моделей є те, що їх використання на українських підприємствах досить складне, не враховує галузеві особливості діяльності вітчизняних компаній та державне регулювання економіки.

Для визначення фінансового потенціалу підприємства на основі моделі, яка оцінює ймовірність банкрутства, найкраще використовувати більше однієї моделі, щоб отримані результати були якісними та точними. У цьому випадку мова може йти про отримання достовірних результатів про фактичний рівень фінансового потенціалу бізнесу.

Наведена модель дає змогу визначити фінансову стійкість підприємства, яка є основним фактором оцінки його фінансового потенціалу. Оцінка фінансового потенціалу може виявити резерви стабільних фінансових ресурсів і покращити фінансовий стан, часто в залежності від конкурентоспроможності та економічних перспектив бізнесу. Завдяки визначенню рівня фінансового потенціалу може бути скоригована політика підприємства щодо стабілізації фінансового стану та збільшення обсягу фінансових ресурсів.

Однак слід зазначити, що побудова єдиної ефективної системи Багатофакторних моделей прогнозування банкрутства в нашій країні достатньо проблемна через законодавчу базу, яка регулює процедуру банкрутства. Недосконале і дослідження динаміки і визначення причин вже збанкрутілих підприємств.

Тож, можемо бачити, що зараз в Україні є деякі проблеми з визначенням банкрутства. На разі єдиним виходом для підприємств є самостійна робота з різними моделями ймовірності банкрутства, які найбільше наближені до сьогодення, а також використовувати саме ті моделі, які найбільше підходять для України.

Список використаних джерел:

1. Лісничук О.А. Фінансове управління санаційною спроможністю підприємств України. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Lisnichuk_Oksana/Finansove_upravlinnia_sanatsiinoiu_spromozhnistiu_pidpriemstv_Ukrainy.pdf.
2. Нарольська В. Проблеми розвитку сучасного менеджменту і маркетингу: матеріали студентської наукової конференції 26–27 квітня 2017 рік. Полтава : Полтавська державна аграрна академія, 2016. С. 122.
3. Бова В.А. Оцінка рівня фінансового потенціалу підприємства. Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки: матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (16 листопада 2016 р.). Київ : НТУУ «КПІ», 2016. С. 148–149.